

al Ministrului Culturii. În acei ani distinsul muzician se afla și la conducerea Operei Române din Cluj (1948-1952), precum și la prima scenă lirică a țării, Opera Română din București 1957-1959.

Repertoriul general promovat în decursul prestigioasei sale activități artistice a cuprins zeci și zeci de opusuri de referință din creația simfonică universală – începând cu perioada preclasică și până în zilele noastre, dar și din opera compozitorilor români, printre care: George Enescu, Mihail Jora, Aurel Stroe, Ștefan Niculescu, Pascal Bentoiu etc. Din repertoriul simfonic contemporan din alte țări europene, pe afișele sale de concert au figurat lucrări semnate de Bela Bartok, Igor Stravinski, B. Britten, A. Schonberg, P. Hindemitch, A. Berg ș.a.

În același timp, în repertoriul general al dirijorului Constantin Bugeanu s-au aflat numeroase lucrări din creația lirico-dramatică națională și universală. Iată numai câteva titluri dirijate pe scenele lirice din Cluj, București, Iași, Timișoara dar și în străinătate: *Oedip* de George Enescu, *Aurul Rinului*, *Castelul prințului Barbă-Albastră* de Bela Bartok, *Flautul Fermecat*, *Don Giovanni* și *Nunta lui Figaro* de W.A. Mozart, *La Serva Patrona* de G. Peregolezi, *Fidelio* de Beethoven, *Don Carlos*, *Aida* de Verdi, *Boris Godunov* de M. P. Musorgsk, *Povestea soldatului* de Igor Stravinski ș.a.

Sub autoritara sa baghetă au cântat cele mai sonore nume, printre soliștii concertiști și lirici din România dar și din alte țări europene printre care amintim pe Monique H,

Thomas Brandis, Silvie Mercier, Halma Cherny Ștefensca, Andre Gerter, Claire Bernard ș.a.

Maestrul Constantin Bugeanu s-a impus, în viața noastră muzicală și în domeniul muzicologiei. A publicat numeroase studii, articole, eseuri etc. în reviste de specialitate din țară și de peste hotare, precum și în presa centrală cotidiană. A susținut numeroase emisiuni radiofonice și de televiziune, concerte-lecții, comunicări științifice, simpozioane naționale și internaționale la cursurile de vară pentru dirijori organizate în România, București, Sinaia, Bușteni, și în străinătate.

În domeniul creației muzicale, maestrul Constantin Bugeanu a semnat lucrări simfonice, de cameră și pentru voce și pian, cu deosebire în primii ani de studii muzicale în capitala țării.

În paralel cu îndelungata și remarcabila activitate concertistică, de studii și cercetări a fenomenului muzical românesc, de compozitor și coordonator al activității unor importante instituții muzicale de concerte și de operă din România, maestrul Constantin Bugeanu s-a înscris în viața muzicală printr-o excepțională activitate didactică la clasa de dirijat de orchestră a Conservatorului bucureștean, începând din anul 1952 și până în anul 1976, dar și după această dată, până în ultimele clipe ale vieții, devenind „cel mai complex profesor român de dirijat din cea de a doua jumătate a secolului XX, fondatorul școlii românești moderne de dirijat”.

Printre elevii săi se numără o seamă de șefi de orchestră din țară și

din străinătate printre care: Cristian Mandeal, Horia Andreescu, Ion Marin, Răzvan Cernat, Gheorghe Costin, Cristian Brâncuș, Florin Totan, Camil Marinescu, Dan Rațiu, Cristian Alexandru Petrescu, Iurie Florea, Iosif Ion Prunner, Cristian Neagu, Mihai Diaconescu, Jokyta Hara (Japonia), Victor Puhl (Franța) ș.a.

Pentru istoria muzicii românești și universale, maestrul Constantin Bugeanu a lăsat o importantă moștenire discografică realizată la Casa de Discuri Electrecord București dar și o adevărată comoară de muzică de film, înregistrată în cei peste 15 ani cât s-a aflat la cârma artistică a Orchestrei Naționale a Cinematografiei.

Pentru întreaga sa activitate a fost distins cu importante ordine și medalii ale statului român, iar în anul 1964 cu titlul de „Artist Emerit”.

Fie ca aceste modeste dar sincere gânduri să constituie un binemeritat omagiu la Centenarul nașterii sale – eveniment sărbătorit la Muzeul „Paul Constantinescu” în seara zilei de 18 mai a.c., cu participarea celebrei sopranei Silvia Voinea, prof. univ. dr. la UNMV, a prof. univ. dr. Cristian Brâncuș – dirijor și compozitor și prof. dr. A. I. Bădulescu, și remarcat și prin cele două volume tipărite recent de oamenii de știință muzicală Dragoș Călin și Mihai Diaconescu, sub binecunoscutul generic „Constantin Bugeanu – un savant al artei dirijorale”.

AL. I. BĂDULESCU

Theodor Grigoriu – un maestru vizionar

Reprezentanți de prestigiu în plan național și universal ai muzicii românești, o pleiadă de compozitori de la Pascal Bentoiu la Anatol Vieru, s-au stins din viață în ultimele decenii lăsând generațiilor de azi și de mâine nobila misiune de a continua drumul deschis la începutul secolului XX de geniul lui George Enescu.

Discipoli fideli principiilor profesate de maeștri, de la Mihail Jora la Paul Constantinescu, ei au înscris școala componistică românească în parametrii artei universale moderne și contemporane cucerind aprecierea interpreților, a criticilor și a publicului în toate genurile, de la simfonie și operă la creația vocală, corală

și instrumentală. Afinitatea față de spiritualitatea românească și aura propriei personalități, acestea sunt caracteristicile compozitorilor activi la confluența secolelor XX și XXI și care lasă posterității o moștenire demnă de aceea consacrată de străluciți precursori.

Se orânduiește cu plenitudine în acest context compozitorul Theodor Grigoriu al cărui periplu, însumând decenii de aspirații, strădanii și realizări, semnifică pentru eternitate axiomaticul *Finis coronat opus*.

Înzestrat cu talentul virtuozității instrumentale, sensibil față de frumusețile naturii, trăind nemijlocit dramatismul existenței ca om și ca artist, el și-a dedicat toată ființa înțelegerii misterelor vieții și posibilelor decriptări ale acestora cu resursele inefabile ale artei sonore. A tălmăcit în tulburătoare nuanțe stări de spirit

onirice, trasgresări până la extaz ale conștiinței și sensibilității umane, credința în Cel de Sus, adevăruri consemnate în istorie, sensuri ale mitologiei românești, ale operelor universale, de la Ovidiu (*Elegia pontica*, *Ovidiu la Tomis*) la Dante, Botticelli, Shakespeare, Goethe, Eminescu (*Canti per Europa*, *Poeți și abisul timpului* ș.a.), Enescu (*Omagiu lui Enescu*, orchestrații la *7 Cântece pe versuri de Clement Marot*, *Impresii din copilărie* etc.), Anton Pann (*Variațiuni simfonice pe un cântec de Anton Pann*), ale rapsozilor populari. Ecouri a ceea ce pare evanescent, fluid, spații infinite ale cosmosului (*Vis cosmic*, *Vocalizele mării* ș.a.) dimensionează sonor ca o “arhitectură fluidă”, gândirea sa componistică, ideile estetice și tehnica de structurare a discursului sonor relevând profunzime, originalitate, virtuți cardinale ale expresivității.

Instruirea deopotrivă ca muzician și ca arhitect a imprimat demersului componistic al lui Theodor Grigoriu relief, soliditate și echilibru impecabil, între logică și fantezie, între inspirație și luciditate în procesul de elaborare.

Ca și alți maeștrii ai artei sonore, precum Vincent d'Indy, Olivier Messiaen, Paul Hindemith sau Pierre Boulez, Theodor Grigoriu și-a destăinuit în comentarii vorbite sau scrise, în eseuri și volume și, înainte de toate, în partiturile înseși, un ascuțit discernământ, precizie și eleganță ca atribute ale unui artist de elită. Străin total de atitudinea exclusivistă, de mobiluri oportuniste, ariviste, muzicianul constituie un model în plan profesional, moral, colegial, întotdeauna afabil, deschis spre amicitie, cald și surâzător, de un farmec personal inconfundabil.

A scris cărți, voite nu atât ca fiind de rigoare conceptuală cât având calitatea unor dense și fecunde fonduri de idei despre muzică, despre poezie, film și teatru ca arte componente (**Muzica și nimbul poeziei**); o carte de vibrant spirit de venerare a maeștrilor muzicii noastre (**Vă rog, reveniți, dragi maeștri**); a militat cu ardoare pentru resuscitarea valorilor ce ne sunt proprii, în special ale melosului bizantin (*Tripticul violonistic Bizanț după Bizanț*, *O simfonie liturgică* și multe altele), consacrandu-se astfel ca un ales fiu al culturii naționale. Pagini de viață și de artă ale acestui proeminent demiurg, pagini ale operelor, ale impresionantelor sale opțiuni de gen vor trebui mai bine puse astăzi în lumină de către generațiile tinere, spre cunoaștere și perpetuă aducere aminte a adevăratelor valori.

Prin toată dăruirea sa, Theodor Grigoriu îndreptățește prețuirea ce i se cuvine în țară, la înălțimea aceleia de care s-a bucurat peste hotare, unde i-au fost solicitate și promovare compoziții de referință. Fie ca timpul să consfințească locul unde a trăit și și-a dăruit

talentul și puterea de creație Theodor Grigoriu, asemenea celorlalți muzicieni ai “generației de aur”.

Vasile TOMESCU

Energie purificatoare

Cei care l-au cunoscut cu adevărat pe Theodor Grigoriu și-l amintesc ca pe o personalitate puternică și revelatoare, cu o tărie a convingerilor de artă ce-l plasa între liderii de opinie, între figurile care au dominat ambianța artistică muzicală din a doua jumătate a secolului XX, decenii la rând.

În arta sa detaliile ca și întregul erau elaborate cu maximă atenție și minuțiozitate, Theodor Grigoriu fiind

un exemplu de responsabilitate artistică înaltă. Dacă scrisul exprimă omul, atunci manuscrisele creațiilor sale muzicale, ce au ele însele măiestria reverberațiilor spre artele plastice, ni-l prezintă pe Theodor Grigoriu ca artist născut nu făcut, artist ce avea cultul expresiei sensibile al unui stil confesiv și confesional totodată.

Ansamblul lucrărilor sale cuprinde titluri din toate genurile – simfonic, concertistic, cameral, vocal simfonic – și conturează o individualitate artistică de elită, încununată de generozitate față de colegi și de muzicienii tineri, ce a dat naștere unei construcții a umanului în uman, a binelui în bine.

Spirit novator, în universurile muzicii de bună tradiție, și cu reală strălucire în tot ce întreprindea în arta muzicală, Theodor Grigoriu ne-a lăsat creații perene menite să captiveze mintea și sufletul multor generații.

Era iubitor de frumos. Arta, natura și creația formau pentru Theodor Grigoriu un tot, provocându-l să fie prezent la concerte și spectacole, la vernisaje, la toate evenimentele artistice importante, înnobilit de caracterul și ținuta sa de frumoasă fizionomie învăluitoare și cuvântătoare despre toate acestea.

A fost mentor, s-a aplecat cu îndatorare spre ajutorarea celor aflați în nevoie, indiferent de împrejurările în care se produceau. Extrem de prietenos și deschis în discuții, bun coleg și în relații cu arta și moștenirea unor mari muzicieni, ca Ionel Perlea – cărora le-a promovat opera cu rezultate notorii în țară și peste hotare – Theodor Grigoriu crea pentru sine și în același timp pentru toată lumea.

Să ne bucurăm că a existat, să-l continuăm și vom fi fericiți. Putem șterge astfel petele drumului străbătut împreună. Putem sorbi energia purificatoare subsumată numelui său, lăsând-o ca lumină moștenire celor ce vor veni.

Ulpiu VLAD